

Frihedens forbandelse

De unge skammer sig som aldrig før. Over sig selv, deres præstationer, deres udseende, deres familier – alt det, som de tror, de skal leve op til, men ikke kan.

Interview med Christian Hjortkjær

Af René Høeg, sognepræst Horsens Klostersogn

»68'ernes frihedsidealer har på en måde sejret ad Pommern til«. Det siger eksistenslærer, ph.d. Christian Hjortkjær. Og det lyder jo fuldstændig skørt i en tid, hvor vi hylder den personlige frihed og muligheden for at gøre, hvad man vil med sit liv. Men der er muligvis noget om snakken.

De glade 60'eres grænse

Mange i 68'er generationen gav fuckfingeren til borgerskabets løftede pegefinger. De sagde fra over for den påtagede pænhed og de moraliserende og adfærdskontrollerende normer, som hindrede det frie liv. Man ville ikke gå i tidligere tiders velfriserede fodspor fra efterkrigstiden. Slagordene lød: Fri sex, drugs og rock'n' roll. Den personlige frihed var i højsædet.

Det kan man mene om, hvad man vil. Ikke desto mindre har de glade 60'ere været med til at bane vejen for det 21. århundredes friheds- og succesidealer. I dag lyder parolen: Du kan blive, hvad og

hvem du vil, og du er selv garant for at opnå det. Der er ingen grænser, og det er ifølge Christian Hjortkjær udfordringen.

»Hvis vi lidt firkantet tænker på et stramt moralkodeks, som herskede i første halvdel af det 20. århundrede, så er det nemt at få et 12-tal i. Man kan godt leve op til pænheden og få den tanke, at man er i mål. En befriende, tillokkende succesfølelse. Det er straks sværere at opnå for det moderne menneske. For hvor begrænsningerne i kodeks i 1950'erne skulle holde mennesket nede, kan vi i dag ikke nå op til grænsen – for der er ingen. Det kan altid blive bedre,« siger Christian Hjortkjær.

»De er aldrig gode nok, for der er altid mulighed for at blive bedre, udvikle sig yderligere og sætte sig nye mål.«

De unges skam i livet

Eksistenslæreren på Silkeborg Højskole fortæller, at han ofte i mødet med unge mennesker oplever, at de ser sig selv som utilstrækkelige. De er aldrig gode nok, for der er altid mulighed for at blive bedre, udvikle sig yderligere og sætte sig nye mål. Det gør dem skamfulde på en lang række parametre.

»Det er ikke usædvanligt, at unge kvinder i dag skammer sig over, at de bedst kan lide helt almindelig sex. Du ved, den man af uransagelig årsager kalder missionærstillingen. De skammer sig over ikke at have lyst og mod til den frie og vilde sex, de tror, de skal leve op til.«

Christian Hjortkjær fortsætter: »Jeg ser, de unge skammer sig, fordi de ikke føler, at de engagerer sig nok i andre mennesker. De oplever, at de er bagud på point fra start og kommer aldrig i mål.«

Han henviser blandt andet til TV-serien »De perfekte piger«, som DR viste i 2015. Der sidder i en af udsendelserne en pige på sit værelse, og på væggen ved siden af skrivebordet står der med store bogstaver: »Hvis bedre er muligt, er godt ikke godt nok«. Ifølge Christian Hjortkjær er der en stor generation af unge og yngre mennesker, der skammer sig over deres utilstrækkelighedsfølelse – og de skal oplyses om en alternativ fortælling.

»Der ligger en stor eksistentiel opgave i at formidle, at det moderne, skamfulde menneske har meget at hente i eksempelvis kristendommen.«

Skammens modsvar

Der ligger en stor eksistentiel opgave i at formidle, at det moderne, skamfulde menneske har meget at hente i eksempelvis kristendommen. For her lyder det på den ene side, at »du skal elske, du skal hjælpe,« men på den anden side – og den skal der nok fokuseres endnu mere på i et sprog som befolkningen forstår – er påstanden om, at alt er betalt én gang for alle. Omfavnelsen af det svage og utilstrækkelige menneske. Måske kan vi hjælpe hinanden ved at minde hinanden om, at der er en fortælling, der siger »du er elsket, så du er allerede god nok« siger Christian Hjortkjær.

I den norske ungdomsserie SKAM formår mediet NRK forbilledligt at demonstrere skammens modsvar. Når de unge falder i på stribe, hvad enten det er kærestestjæleren Eva i 1. sæson, den

ufrivilligt måske-utro Noora i 2. sæson, den homoseksuelle Isak i 3. sæson eller Sana i 4. sæson, så hjælper de hinanden til at rejse sig igen.

»Oprejsning fra faldet. De giver hinanden en ny chance. Det bliver vist ikke ret meget mere evangelisk, og derfor er SKAM-serien oplagt i konfirmationsforberedelsen,« slutter Christian Hjortkjær.